Fra Det Kgl. Biblioteks tekstportal (tekster.kb.dk)

Forfatter: Langebek, Jacob

Titel: BREV TIL: Frederik 5. FRA: Langebek, Jacob (1753-01-15)

Citation: Langebek, Jacob: ”BREV TIL: Frederik 5. FRA: Langebek, Jacob (1753-01-15)”, i *Breve fra Jacob Langebek*, GYLDEN DALSKE BOGHANDEL., s. 164. Onlineudgave fra Danmarks Breve: https://tekster.kb.dk/text/letters-002054457-000-shoot-L0020544570000083.pdf (tilgået 26. april 2024)

Anvendt udgave: Breve fra Jacob Langebek

Ophavsret: Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

Læs Public Domain-erklæringen

15. Januar 1753.
TIL KONG FREDERIK V [2].

Stormægtigste Monark,
Allernaadigste Arve Herre og Konge.

Med Begyndelsen af dette Ny Aar understaaer ieg mig for Deres Kongelige Majestet at nedlegge min allerunder s. 165danigste Beretning, hvorvidt ieg med det forehavende Diplomatiske Verk er kommen, siden Deres Majestet allernaadigst befalede mig at legge Haand derpaa, og tillige i allerdybeste Underdanighed at forestille, hvad endnn til Verkets fuldkommenhed maatte være fornødent.

Som ieg ikke veed at have ladet nogen Dag forbi, siden ieg Deres Majestets allernaadigste Ønske bekom, uden at have arbeidet paa dette Verk, som visseligen udfordrer mere Tid, Betænksomhed og Arbeid, end nogen forestiller sig, saa har ieg, i den Tid og til nærværende, faaet afskrevet, confereret, og bragt i Orden største Parten af de ældste Documenter, som findes her i Archiverne, samt i publique og particulariere Biblioteker, enten in Originalibus eller gamle Codicibus og Manuscripter, eller i trykte Bøger, fornemlig udenlandske, hvori noget findes, Danmark, Norge, og de øvrige Kongelige Provincer angaaende, alt af det 9de, 10de, llte, 12te og 13de Seculis, indtil Annum 1300 inclusive. Dette, som indbefatter imod et Par tusinde Diplomata og andre didhørende piecer, mener ieg skulde blive mere end nok til at udgiøre et fuldkommen Volumen in folio, eller den første Tome af bemeldte Corpus Diplomaticum Daniæ et Norvegiæ, hvilken, om det endeligen skulde være, kunde til forestaaende Foraar leveres under Pressen.

Paa nogen Tid liar ieg haft for, at giøre et kort Udtog af ethvert af de hidtil samlede Documenter, for deraf at forfatte et chronologisk Register over hver Tomes Indhold. Af samme Register eller Optegnelse paa Documenterne bruger ieg den allerunderdanigste Frihed herhos at føje en Prøve under Nr. 1. og Nr. 2., for saa vidt ieg dermed er færdig, nemlig af det 12te og 13de Seculis, om det maatte behage Deres Kongl. Majestet at værdige det et Øiekast for deraf allernaadigst at erfare, hvad Forraad af Documenter ieg allerede haver, og fra hvor mange Steder samt med hvad Møisomhed de ere sammensankede.

Vel ere der nogle iblandt, som ikke synes af den yderste Vigtighed. Dog tør ieg allerunderdanigst forsikre, s. 166at der neppe er et eneste Stykke, som jo vil bringe nogen Nytte til veie, enten i den ene eller den anden Part af Historien. Man maae, endog for Alderdommens skyld, som altid er Høiagtelse værd, tage alting med af de første Seculis, ventende, at i de følgende ville komme baade langt betydeligere og mere sammenhængende Ting.

Hvad original Documenterne angaaer, som ieg hidindtil af de ældste Seculis haver haft i Hænder, da er det ikke liden Skade, at Sigillerne under de fleste enten ere borte, eller saa beskadede, at de ikke mere ere kiendelige. Det uagtet har ieg dog faaet over 200. Stykker Sigiller, saa vel Kongelige og Førstelige, som Biskopers, Capitelers, Klosteres, Stæders, Adelige og andre, samlede og temligen vel aftegnede, som alle ere ældere end Ann. 1300. og alle hore til formeldte første Tome af det Diplomatiske Verk. At ieg har medtaget, hvad her findes af fremmede, skeer fornemligen, at Verket i Fremtiden kan have bedre Aftrek udenlands, naar der kommer noget udi, som endog interesserer Fremmede.

Disse vore allerældste Sigiller, hvoriblandt ere mange særdeles curieuse og betydelige, og som ieg endnu haaber med et godt Antal at skulle faae formerede, medfølger ogsaa herhos under Nr. 3. og Nr. 4. til allernaadigst Eftersyn.

Foruden disse har ieg og allerede i Tegning færdige endnu vel fire gange saa mange Sigiller, henhørende til de følgende Secula, hvoraf et Par smaa Pakker under Nr. 5. og Nr. 6. allerunderdanigst ere hosføiede. Ligesom ieg og haver en anseelig Deel færdig og lagt i Orden af Documenterne til de følgende Tomos, som siden, medens der endog trykkes paa den første, kan udarbeides og føres til Fuldkommenhed.

Men, Allernaadigste Konge, uanseet Samlingen er sterkt tilvoxen af de Ting, som her i Staden findes, og som ieg fra et og andet Sted her i Riget haver haft, Saa fordrer dog min allerunderdanigste Pligt, at ieg ikke bør fortie, at der fattes endnu meget, sær af ældere Tiders Diplomata, som nødvendigen behøves til at giøre Verket ret anseeligt s. 167og nogenledes fuldstændigt, saafremt ieg siden ikke vil beskyldes for, ei at have brugt den rette Umag og Eftertanke, og paa det man ikke i Fremtiden skal have Behov at udgive alt for mange Supplementa og lige saa store som Verket selv.

Ei alene af mange Omstændigheder maae ieg vist slutte, men endog ved Correspondance og af Læsning har sikker Underretning om, at saavel i Stokholm, Upsal, Lund og andensteds i Sverige, som i Hertugdomene Slesvig, Holsten, samt Hamborg, Lybek, og de Meklenborgske, Pomerske og Preusiske Stæder, uden at gaae videre, skal i Biblioteker og Archiver ligge mange skønne Ting giemte, som uforbigængeligen maatte blive til Prydelse for dette Verk, til Nationens Ære, til usigelig Fordeel for disse Rigers og Landes Historie, og følgeligen til største Fornøielse for Deres Kongl. Majst. og hele vort Publico, om man kunde være saa lykkelig at faae dem i Hænderne.

At lade deslige Ting copiere fraværende, om man endog fik Lov dertil, vilde ikke have mindste Art; Thi hverken fik man noget afskrevet med den Flid og accurcdesse, som tilhører, ei heller nogen tilforladelig Kundskab enten om Documenternes eller Sigillernes Beskaffenhed, da paa de fleste Steder ingen findes, som forstaaer ret at læse, mindre at afskrive et Diploma, eller rigtigen at beskrive eller tegne et gammelt Sigill. Og at man vilde vente, at faae slige originale Sager til Laans her til Staden, i sær fra Sverige og fra de udenrigske Stæder, og endog fra de Holstenske Stæders, Klosteres og Amters Archiver, er næsten til forgieves: thi om saadanne Ting ere vedkommende alt for ømme og paaseende. Og hvor meget vilde paa den Maade enten af jalousie blive fordult, eller af Ukyndighed, Frygt for Undergang, og andre Aarsager lagt tilside.

Skulde man derfor have nogen retskaffen Nytte af disse paa andre Steder befindlige Documenter, maatte nødvendig En, som havde Indsigt i Diplomatic og vor Historie, forsynet med Kongelig Ordre og god recommendation, personligen komme til hvert Sted, selv eftersee alting, og s. 168paa Stedet aftage, hvad der fandtes at være af nogen Betydenhed.

Siden det da vil være til Deres Kongl. Majestets og Landets udødelige Ære, at et saadant Verk, som ieg allerunderdanigst vil formode, at ikke mange af det Slags i accuratesse og Vigtighed skal overgaae, kommer for Lyset under Deres Majestets Høivise og Ærefulde Regiering og ved Deres Majestets egen kraftige og allerprisværdigste Understyttelse, frygter ieg ikke for, i nogen Maade at fortørne Deres Majestet, om ieg understaaer mig at giøre det allerunderdanigste Forslag, om ikke Deres Kongelige Majestet allernaadigst vilde tillade og befale mig, som veed best Beskeed om Verket, hvad det har og hvad det mangler, at giøre en Reise paa et Aars Tid, deels til Sverige, deels til Hertugdomene og de ved Østersøen liggende Stæder, for at opsøge og faae afskrevet, hvad som endnu til Verkets Ziir og Fuldkommelse kunde bekommes, allerunderdanigst formodende, at Deres Kongelige Majestet allernaadigst vilde anvende de til saadan Reise udforderlige Omkostninger.

Ieg vidner for Deres Majestet, at ieg herudi ikke haver, eller har Aarsag at have, nogen anden Hensigt end til den Pligt, ieg er min allernaadigste Konge og mit Fæderneland skyldig, og tviler saa meget mindre, at min allerunderdanigste Forestilling vil finde Deres Majestets allernaadigste Behag, som saa utallige andre med mig ere levende Vidnesbyrd om den forunderlige Gavmildhed og ret Kongelige Ædelmodighed, som Deres Kongl. Maist. paa alle de Veie lader see og spore, hvor noget enten til Undersaatternes Nytte eller Nationens Hæder og Anseelse kan være at vinde.

Hvad Bekostningen angaaer, vil der formodeligen gaae en deel med, om Reisen skal giøre den Virkning, som sigtes til, da der, foruden Befordring og Fortæring, paa de fleste Steder vil behøves Hielp af Skrivere og Tegnere; og vel mueligt ieg bliver nødt til, i sær til Holsten og de Vendiske Stæder, at tage en Ridser med her fra Staden. s. 169Kan maaskee og forefalde de Ledigheder, hvor Guld-Nøgel vil være fornøden at aabne Døren med.

Skulde nu Deres Kongl. Majst. allernaadigst finde for godt at samtykke og bekoste saadan Reise, da fordrister ieg mig tillige allerunderdanigst at foreslaae trende Maader til Bekostningen: Enten Deres Majestet allernaadigst vil befale mig at føre alle forekommende Udgifter til Regning: Eller unde mig, som andre reisende Kongelige Betientere, Diæt Penge og fri Befordring, saa vidt Deres Majestets Herredom gaaer, og det øvrige paa Regning: Eller og aller- naadigst determinere en vis Summa, som kunde blive nogenledes tilstrekkelig.

Ieg indstiller saa vel det ene som det andet til Deres Majestets egen allerhøistskønnende og allernaadigste Overveielse, og vil være allerunderdanigst fornøiet med, bvad. Deres Majestet behager herudi allernaadigst at giøre og beslutte, allerunderdanigst forsikrende, ved Hiemkomsten at aflegge saadant Regnskab for Reisen, at ieg ei skal blive anseet for at have giort nogen unyttig Udgift, og at Deres Kongl. Majst. ikke skal have mindste Aarsag at fortryde de allernaadigst anvendte Bekostninger.

I allerunderdanigst Ønske for Deres Majestet om et langvarigt Liv, et lykkeligt Regiment, og al Kongelig Velgaaende, forbliver med uafladelig Nidkiærhed og i dybeste Underdanighed

Stormægtigste Monark,
Allernaadigste Arve Herre og Konge,
Deres Kongelige Majestets
aller underdan digste tiener
tro Arve-Underdan
I. Langebek.

Kiøbenhavn d. 15. Ianuarii 1753.

Ved kgl. Resolution at' 2S. Febr. 1753 bevilgedes Langebeks Ansøgning, og det blev paalagt Finansdeputationen at betale, hvad Rejsen kostede (s. Danske Saml. IV, 52 ff’., hvor der ogsaa findes en Opgjørelse af det betydelige Beløb, som medgik til Rejsen, til Afskrivning af Diplomer m. v.).